

цілому. Полтавщина славиться вишуканими за конфігурацією рослинно-геометричними та стилізованими мотивами вишивок. Типовими техніками вважаються: лиштва, вирізування, виколювання, зерновий вивід, солов'їні вічка, різноманітні мережки – прутик, кольоровий прутик, черв'ячок, подвійний прутик, стовпчик, гречечка, вівсяночка, лучка, ляхівка, багаторядна ляхівка, прутик з настилом, чисна та безчисна мережка. Вишивка виконується ніжною гамою кольорів, яка створена з усіх відтінків блакитного, охристого, зеленуватого та сірого кольорів.

Найбільш поширеними на Полтавщині є надзвичайно красиві вишивки, виконані тільки білими нитками, ніби памороззю, мереживом дрібних візерунків – ромбів, прямокутників, які складені у прями, ламані лінії та смуги.

Для того, щоб поринути у красу і чарівність народної творчості Полтавщини, можна побувати в музеях нашого краю, особливо тих, які на перший погляд і не привертають вашої уваги. Адже творчість мешкає там, де їй затишно, а не в пильних величезних містах, де скрізь поспішають люди, гудять автівки та будують новий бізнес-центр. Творчість знаходить затишний куток і поринає у світ фантазії, кольорів, велетенської праці.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. *Історія української вишивки // К.: Мистецтво, 2008. – 464 с.*
2. *Кара-Васильєва Т.В. Українська вишивка на зламі століть / Т.В. Кара-Васильєва // Укр. Мистецтво та архітектура кінця XIX – початку XX ст. – К., 2000. – С. 135–152.*
3. *Мельничук Ю. Семантика українських рушників / Ю. Мельничук // Народне мистецтво. – 2005. - № 7-8*
4. *Рудницька О.П. Українське мистецтво у полікультурному просторі: Навчальний посібник. – К.: «ЕксОб», 2000. – 208 с.*
5. *<http://www.vyshyvanka.ucoz.ru>*

*Пилипенко Ганна
(Полтава, Україна)*

РОЛЬ ВИШИВКИ В ОЗДОБЛЕННІ ІНТЕР'ЄРУ ПРИМІЩЕНЬ

Вишивка в Україні завжди була одним із найбільш поширених і улюблених різновидів народної творчості. Її витвори – це піднесений світ краси й фантазії, поетичного осмислення природи, схвильована розповідь про думки та почуття людини, світ натхненних образів, що сягають своїм корінням далекого минулого.

Для вишивання не потрібно було складних пристосувань. Працелюбність дівчини визначалася кількістю й довершеністю вишитих рушників, сорочок, скатерок, які вона підготувала до свого весілля. Уміння серцем відчувати навколишню красу та відтворювати її у візерунках кожна дівчина змалечку переймала від своєї матері, бабусі [5, с. 5].

Виконання узорів на шкірі, пізніше – на тканинах за допомогою простого пристосування – голки і нитки – відоме людству з давніх – давен. Відомі археологічні знахідки X – XI ст. на території Київської,

Чернігівської, Житомирської, Тернопільської та інших областей, які підтверджують масове побутування вишивки одягового та інтер'єрного призначення [4, с.125]. Це, зокрема, фігурка людини з Мартинівського скарбу на Черкащині та бронзова статуетка з могильника на Полтавщині (обидві VI ст. н. е.). Груді і плечі статуетки прикрашала широка смуга геометричного орнаменту так само як в сучасних чоловічих сорочках. Саме тоді почалося формування художньо-стилістичних засобів шитва, народжувалися знаки, що символізували сили природи, космогонічні уявлення про будову Всесвіту, створювались образи, які довго побутували у вишивці та інших видах мистецтва, нагадуючи про язичницькі вірування наших предків.

За радянських часів вишивка, як і раніше, використовувалася в декоративних побутових речах для оздоблення інтер'єра. Це рушники, доріжки, прошивки, покривала, скатерки («скатертина-настільник»). Важливі події в житті народу ніколи не обходились без рушників, які крім декоративного навантаження мали велике образно-символічне значення. У всьому декоративному мистецтві, очевидно, немає другого такого предмета, який би концентрував у собі стільки символічного змісту.

Широке значення мали рушники для декоративного оздоблення інтер'єра. В минулому їх вішали над іконами, називали «наобразниками», «божничками». Нині, як правило, їх вішають над сімейними фотографіями.

Основним елементом орнаменталізації кілкових рушників було деревоквітка, що ніби виростало на його кінцях. В цілому композиція рушників відрізняється внутрішньою стійкістю, викінченістю, що надає їм здатності до самостійного життя в інтер'єрі побутового простору. Ось чому рушники часто виконували функції своєрідних прикрас, декоративних акцентів в оздобленні селянської хати. Їх вішали між вікон, дверей. Червоний, насичений колір орнаменталізації рушників зумовлював їх провідну роль в загальній системі інтер'єра.

Уміння органічно поєднати різні за фактурою, розміром, кольоровим і ритмічним строем елементи, співвіднести їх з архітектурним простором інтер'єра – все це становить характерну рису народного мистецтва, принципи якого дбайливо зберігаються, вивчаються і розвиваються в наші дні.

Вишивка залишалася одним з основних компонентів художнього оформлення інтер'єра на Полтавщині: це рушники навколо фотографій, народних картинок, наволочки (пошивки) на подушках, занавіски (фіранки), скатерки [2, с. 113].

Якщо взяти будь-який спосіб оформлення інтер'єру, то вишивку визнають найбільш елегантною і тонкою роботою. Здавна панно, скатертини, серветки, рушники вважалися фамільним оберегом. Вироби, прикрашені складною роботою господині будинку, передаються у спадок, їх зберігають як дорогоцінні реліквії.

Вишивки прикрашають найбільш дорогі людині предмети – дитячі

ковдри, сорочки, подушки, для дорослих – вишиті сорочки, білизна, часто навіть верхній одяг, а в будинку – скатертину, рушник або рушник для прикраси ікон та меблів для дому [7].

Скатертини грають в інтер'єрі приміщення далеко не останню роль. Призначення скатертини впливає на те, які прийоми варто використовувати при оформленні кімнати. Найбільше застосування знайшли скатертини обідні, які використовуються в сполученні із серветками. Для оформлення можна придбати скатертини й серветки з вишивкою або лляні без візерунка й створити орнамент самостійно. Вишивають ці деталі інтер'єра гладдю або стебельчатими швами. Виготовлення вишивки по краї є дуже довгим і трудомістким процесом, оскільки окружність орнаменту буде велика. Частіше вишивають квадратні вироби й стелять їх поверх довгих.

Верхня квадратна скатертина білого кольору відмінно сполучається з кольоровою нижньою, розцвічення якої гармоніює з обробкою інтер'єра приміщення. Серветки теж є оригінальним і недорогим елементом дизайну, можуть бути поміщені в будь-якому місці кімнати. Вони можуть допадати на підношення, хлібниці, на них можуть ставитися вази, статуєтки й інші предмети. Матеріалом найчастіше буває льон, а вишивка виробляється методом рядка, валика із бридами, гладі, «Ришельє». Кухонні скатертини можуть сполучатися з фіранками, шторами, порт'єрами. Столи у вітальнях кімнатах оформляють оригінальними або строгими накидками, залежно від стилю кімнати.

Серветок в одній кімнаті повинне бути в міру, зайво розкидати їх, нехай навіть однаково оформлених, не треба. Вони можуть освіжити світлою плямою занадто темні меблі або додати темного тла в меблі занадто світлу. Відмінною рисою цих деталей інтер'єра є їхній невеликий розмір і вартість, можливість частого заміни, комбінування. Варто пам'ятати, що лінійний візерунок концентрує погляд в одному напрямку. Розмір, яскравість і контрастність впливають на сприйняття малюнка або орнаменту, серветки є елементами поверхонь, повинні, по можливості, мати малюнок дрібний.

Сучасні дизайнери у гонитві за бажанням зробити будинок людей наповнений затишком, комфортом і в максимальному ступені особистим, теплим, почали вдаватися до виготовлення власними руками домашніх не лише аксесуарів, а й меблів. Так, наприклад, засновник і провідний дизайнер компанії Shimma Ярослав Галант (Yaroslav Galant) (Київ, Україна) розробив самобутню колекцію меблів, засновану на використанні традиційних українських орнаментів. Ексклюзивні «національні» меблі покликані представляти актуальні світові тенденції та сучасні технології виробництва, відроджуючи традиції української народної творчості.

Меблями з «вишитої» колекції можна обставити будинок, квартиру, тематичну кімнату, готельний номер, кафе і навіть офіс. Елегантна колірна гамма, в якій виконана колекція, розвиває тему традиційного українського

одягу і рукотворних предметів декору житла. Ажурна «вишивка» хрестиком в червоних і чорних тонах виглядає ніжно й виразно на білосніжній «тканині» гладкого коріана. Віддаючи данину поваги історичному корінню, ці ошатні меблі створюють атмосферу свята і домашнього затишку. Для людей стало важливим, щоб їх будинок виглядав не тільки як будинок, а як місце для проживання та відпочинку.

Зважаючи на нинішню моду на простоту лінії, витончений аксесуар, вишивка, зроблена рукою господині, вигідно зазначила індивідуальність будинку і тих, хто проживає в ньому.

При вишивці для прикраси інтер'єрів треба враховувати кілька важливих критеріїв: призначення вишивки, загальний стиль будинку, загальний вигляд будинку. І лише тільки відповівши на ці три питання, можна братися за вишивку або ж зробити замовлення у досвідченого майстра. Від вашого вибору залежатиме колірна схема, розмір вишивки, а значить і загальний вигляд в гармонії інтер'єру.

При цьому треба враховувати, що вишивка не обов'язково повинна бути тонкою орнаментної смужкою: уявіть перед собою плед, доповнений великою вишивкою вовняною ниткою в тон шпалерам або оббивки меблів. Дизайн у спальні буде наповнений затишком, в той же час буде відповідати моді і виглядати оригінальним. У такому будинку оригінально буде виглядати полотняний плафон для настільної лампи, розшиті завіси, що гармоніюють з пейзажем на шпалерах.

Кухня стане найбільш улюбленим місцем для вишивки в сучасному будинку. Візерунок і ціле зображення наноситься на фартух, скатертину, прихватки, серветку для рук і посуд, футляр для серветок, чохол для меблів і багато інше. Яскраві малюнки відмінно впливають на апетит, відокремлюючи кухню від інших житлових кімнат, що буде сприяти відпочинку. Дизайн в кухні можна змінювати в будь-який час, привносячи в нього незначні зміни за допомогою вишивки.

На сьогодні для людей, які є прихильниками суто українського стилю, є можливість оформити свою оселю в українському народному інтер'єрі.

Український народний інтер'єр найбільше підходить заміським будинкам. Саме тут людина відчуває найбільше єднання з природою і відчуває зв'язок зі своїм корінням, а відповідна обстановка цей зв'язок тільки підсилює.

Міську квартиру при бажанні теж можна стилізувати в народному стилі, внівши в інтер'єр якомога більше відповідних йому деталей. Насамперед це стосується великої кількості дерев'яних елементів. Такий інтер'єр відрізняється простотою і невигадливістю, у ньому легко дихається і міцно спиться [8]

Текстильних виробів може бути досить багато: серветки на тумбах і маленьких столиках, скатертину, шторки і т.п. Чудово підійде прикраса вишивкою і простим мереживом. Панно на стінах, штори, прикрашені

шиттям, вишиті мішечки з травами і спеціями, підвішені на кухонну балку, – все це буде до речі. Основні кольори текстилю які бажано використовувати – це білий, жовтий і червоний. Саме за допомогою таких простих речей з вишивкою, кожна людина може з легкістю створити в себе вдома затишний український інтер'єр.

Сьогодні, здається, неможливо уявити собі інтер'єр квартири, в якому вишивка виглядала б дивно. Навіть high-tech, іменитий своїми футуристичними елементами, сприймає вишиті вкраплення (наприклад, абстрактне панно на стіні вигідно підкреслить дизайн вітальні модних господарів). Адже сьогодні старі, давно забуті традиції знову відроджуються, повертаються до життя.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Кара–Васильєва Т. В. *Історія української вишивки* / Т. В. Кара–Васильєва. – К.: Мистецтво, 2008. – 464 с.
2. Кара–Васильєва Т. В. *Полтавська народна вишивка* / Т. В. Кара–Васильєва.. – К. : Наукова думка, 1983. – 144 с.
3. Кара–Васильєва Т. В. *Українська народна вишивка* / Т. В. Кара–Васильєва, А. О. Заволокіна. – Київ, 1996. – 92 с.
4. Островська Т. О. *Знаки стародавніх українських вишивок* / Упоряд. Т. Островська. – К.: Соняшник, 1992. – 76 с.
5. Сусак К. Р. *Українське народне вишивання: навч. посібник* / К. Р. Сусак, Н. А. Стеф'юк. – К.: Наук. світ, 2006, С.279–281.
6. Титаренко В. П. *Народні промисли України: навчальний посібник* / В.П. Титаренко. – Полтава: Вид-цтво «Полтавський літератор», 2011. – 524 с.
7. <http://budkom.kiev.ua/vishivka-v-dizajni-inter-eru/>
8. <http://vocnt.com.ua/content/oformlyaiemo-interier-u-narodnomu-stili>

*Толок Ірина
(Полтава, Україна)*

ТРАДИЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИШИВКИ СЕРЕДЬОГО ПОДНІПРОВ'Я

Вишивка – це духовний символ українського народу, рідного краю, батьківської оселі, тепла материнських рук. Вишивка – класичний вид українського народного мистецтва, що розкриває невичерпне багатство творчих сил народу, вершину його мистецького хисту.

Дивовижне багатство художньо-емоційних рішень української народної вишивки зумовлено тим, що вона широко виступає в різноманітних варіантах як прикраса тканин одягового, побутового, інтер'єрно-обрядового призначення.

Вишивка – це орнаментальна скарбниця колективного генія. В ній втілено чудеса народної вигадки, фантазії, геометризований метод зображення краси землі, природи, сонця, людини.

Сучасна народна вишивка розвивається на основі традиційної спадщини минулого і досягнення художньої культури українського народу. Її розвиток проходив у єдиному русі сучасного народного